

**Lauderova mateřská škola, základní škola a gymnázium
při Židovské obci v Praze**

**Československo-angolská
hospodářská spolupráce v letech
1975 - 1989**

Autor: Jakub Žaba, 2.G, 2009/2010

Obsah

Úvod.....	3
Angola.....	4
Angola.....	4
Hospodářství.....	4
Po vyhlášení nezávislosti.....	5
Zřízení obchodního oddělení.....	5
První dohody.....	7
Dlouhodobá pomoc a spolupráce.....	10
I. zasedání československo-angolské smíšené komise.....	10
II. zasedání československo-angolské smíšené komise.....	11
80. léta.....	13
Únos československých občanů.....	13
Ztráta iluzí.....	13
Závěr.....	16

Úvod

Ačkoli může téma československo-angolská hospodářská spolupráce dnes znít jakkoli vzdáleně a bezvýznamně, fakt je ten, že v dobách studené války a bipolárně rozděleného světa byla Angola středem zájmu socialistických států po celém světě (zejména států RVHP), a to samozřejmě ne jen hospodářsky, ale také politicky. Z Angoly se na dlouhou dobu stalo území, kde se postupně střetával kapitalistický svět v čele s USA a CIA se světem komunistickým v čele se SSSR a KGB prostřednictvím proti sobě bojujících politicko-vojenských organizací v Angole (např. MPLA, FNLA, UNITA).

Československá socialistická republika patřila mezi státy, které po vyhlášení angolské nezávislosti v roce 1975 navázaly všestranný styk s nově vzniklou Angolskou lidovou republikou a novou spoluprací s vládnoucím hnutím MPLA, se kterým však už komunistický blok včetně ČSSR spolupracoval dlouho předtím kvůli jeho marxisticko-leninské orientaci: jednalo se o finanční a vojenskou pomoc.

V této seminární práci bych se chtěl věnovat hospodářské, vědeckotechnické a obchodní spolupráci mezi ČSSR a ALR, ne kulturní či vojenské, která by byla sama o sobě také velmi obsáhlá. Rád bych zmapoval rozsah spolupráce v letech 1975 (vyhlášení samostatné ALR) - 1989 (pád komunistické diktatury v ČSSR). Pokusím se o průřez spolupráce mezi ČSSR a ALR na základě klíčových dohod, které obě země mezi sebou uzavřely.

Všeobecné informace o Angole mi poskytne literatura od Jana Klímy, experta na Angolu. Pro podrobnější informace o vzájemných vztazích mezi ALR a ČSSR mi výborně poslouží kniha Československo a subsaharská Afrika v letech 1948 – 1989 od Karla Siebera a Petra Zídka. Zdrojem oficiálních dokumentů, ve kterých se budu snažit najít už velmi konkrétní informace, bude Archiv Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

Chtěl bych zmínit, že mé původní téma se mělo zabývat čs. experty v ALR v letech 1975 – 1989. V AMZV ČR však materiály o čs. expertech od roku 1975 nejsou zpracované a proto jsem byl nucen změnit téma.

Angola

Angola

Angola je bývalou portugalskou kolonií. V roce 1961 vypukl boj za nezávislost, který skončil v roce 1975, kdy byla Portugalskem udělena všem portugalským koloniím (kromě Macaa) nezávislost. Politické a ozbrojené hnutí MPLA tak 11. 11. 1975 vyhlásilo Angolskou lidovou republiku. Národně-osvobozenou válku však vystřídala válka občanská, jež skončila definitivně až v roce 2002. 27 let občanské války byly pro Angolu naprosto zničující.

Hospodářství

Angola má velmi velké zásoby nerostných surovin a to byl také jeden z faktorů, který přitáhl pozornost komunistického bloku. Angola se tak mohla stát jak politickým, tak hospodářsky velmi strategickým spojencem na africkém kontinentě. Poměrně perspektivní zemědělství a průmysl vybudovaný Portugalci byl však válkami, nekvalifikovaným personálem a diletantským znárodněním téměř zlikvidován.

Po vyhlášení nezávislosti

Ihned po vyhlášení ALR 11. 11. 1975 ji ČSSR uznalo. 20. 8. 1976 byl pak v Luandě, hlavním městě Angoly, zřízen ZÚ ČSSR. ALR se ocitla v občanské válce a vládní strana MPLA-PT nemohla naplno uskutečňovat své velké plány a budování socialistické společnosti. Nestabilita a nejistý vývoj konfliktu nedovolovaly okamžitou a přehlednou hospodářskou spolupráci. ČSSR teprve formovala své kroky k navázání vztahů s ALR, nutno podotknout, velmi ovlivňované politikou a stanovisky SSSR. 26. 8. 1976 na plenární schůzi vlády ČSSR se v rámci vytyčení hlavních bodů zahraniční politiky ČSSR do XVI. sjezdu KSČ objevila i problematika subsaharské Afriky a ALR: *„V tropické Africe bude československá zahraniční politika aktivizovat své vztahy především se zeměmi, které se rozhodly pro cestu socialistické orientace, které v boji proti imperialismu, neokolonialismu a rasismu zaujímají pokroková stanoviska a které v něm budou hrát i nadále důležitou roli. [...] Zvláštní pozornost bude věnovat všestrannému rozvoji vztahů s Angolou, Etiopií a Somálskem.“* Angola byla zmíněna ještě v souvislosti se vztahem ČSSR vůči socialistickým zemím: *„Pozorně sledovat vývoj v ALR a v závislosti na něm, zvláště po linii zahraničního obchodu a hospodářské spolupráce, vytvářet předpoklady pro normalizaci vzájemných vztahů a usilovat o přibližování ALR k zemím socialistického zaměření.“*¹

Zřízení obchodního oddělení

Zhruba o měsíc později 23. 9. 1976 byl vládě ČSSR předložen návrh na zřízení obchodního oddělení při ZÚ v Luandě. Zpráva k návrhu zmiňuje řadu důvodů: *„Angolská lidová republika projevuje o rozvoj spolupráce se zeměmi socialistického společenství všestranný zájem, na který je potřeba citlivě reagovat, zvláště nyní, kdy do popředí se dostává úkol pomoci Angole při konsolidaci politické a hospodářské situace v zemi.“* Návrh pokračuje v nastínění perspektiv obchodní a hospodářské spolupráce: *„Pro rozvoj obchodních a hospodářských styků mezi ČSSR a Angolskou lidovou republikou jsou dobré předpoklady vzhledem k tomu, že Angola byla vždy*

¹ AMZV ČR, materiály do vlády, karton č. 83, PL: 26. 8. 1976, Rozpracování závěrů XV. sjezdu KSČ pro zahraničně politickou oblast, čj.: 015.368/76-ZPO.

*významným vývozcem kávy, diamantů, ropy, železné rudy a zemědělských produktů a v čs. vývozu může být dobrým odbytištěm strojírenských výrobků, dopravního zařízení apod. Předpokládá se, že jakmile to situace v Angole dovolí, budou uzavřeny mezivládní dokumenty o obchodní a hospodářské spolupráci.*²

Okamžité uznání ALR a vkládání takových nadějí do ní byla práce zejména politikaření sovětského bloku, nic méně Angola hospodářský potenciál měla a má, i když tehdejší situace nenabízela ideální podmínky pro intenzivní hospodářskou spolupráci. Z oficiálních textů lze spatřit, že i komunistická vláda ČSSR si toho byla vědoma a v tomto ohledu měla na věc poměrně realistický pohled.

² AMZV, materiály do vlády, karton č. 83, PL: 23. 9. 1976, Návrh na zřízení obchodního oddělení v Angolské lidové republice, čj.: 110.376/76-8.

První dohody

3. 2. 1977 byl vládě ČSSR předložen, a tou následovně schválen, Návrh na sjednání obchodní dohody, dohody o vědeckotechnické spolupráci a dohody o hospodářské spolupráci s ALR,³ který obsahoval hlavní směrnice pro čs. delegaci při sjednávání prvních smluv mezi československou a angolskou stranou.

Návrh obsahoval směrnice na třech úrovních.

a) Obchodní dohoda

- sjednání doložky nejvyšších výhod pro obchodně politickou oblast a oblast námořní plavby
- prosazovat stanovení zbožových listin nezávazné povahy pro dovoz do ČSSR a vývoz z ČSSR
- prosadit volnoměnový platební styk
- dohodnout zřízení komise ve složení ze zástupců obou vlád, která bude sledovat plnění uzavřené dohody
- prosazovat uzavření dohody na období 3-5 let s možností automatického prodlužování o 1 rok

b) Vědeckotechnická dohoda

- výměna expertů, praktický i teoretický výcvik příslušníků obou zemí, případné další formy vědeckotechnické spolupráce
- prosazovat platnost dohody na období 3-5 let s možností jejího automatického prodloužení

c) Hospodářská dohoda

- poskytnout úvěr na financování čs. dodávek zhruba 20 mil. USD
- doba splácení bude dohodnuta na 8-12 let
- čerpané částky budou úročeny sazbou 2,5% ročně
- úvěr bude použit na nákup zboží investiční povahy včetně nezbytných náhradních dílů čs. původu

³ AMZV, materiály do vlády, karton č. 86, PL: 3. 2. 1977, Návrh na sjednání obchodní dohody, dohody o vědeckotechnické spolupráci a dohody o hospodářské spolupráci s Angolou, čj.: 7267/76.

Návrh obsahoval i popis hospodářského vývoje ALR a jeho perspektivy pro čs. stranu: „Angola se rozprostírá na území 12,246,700 km² a má kolem 6 mil. obyvatel. [...] Většina angolského obyvatelstva se zabývá zemědělstvím a řemeslnou výrobou. Produkce kávy ve výši 210 000 tun (1973) řadí Angolu na 4. místo na světě. [...] Další významnou bavlnou je bavlna s produkcí 95 000 tun (1973). [...] Nerostné bohatství Angoly patří mezi největší v Africe a je v hojné míře využíváno zahraničními monopoly. [...] Naleziště [ropné] v Kabindě je označováno za jedno z největších v Africe. [...] Při příležitosti jednání s angolskou stranou by bylo vhodné prověřit možnosti a předpoklady stanovení kontingentů, případně uzavření dlouhodobých kontraktů a důležitých položek pro čs. hospodářství, jako je bavlna, železná ruda, mangan, měď, nikl a fosfáty.“⁴

6. – 10. 3. 1978 v Luandě proběhlo sjednání dohody mezi československou a angolskou stranou. Tato dohoda musela také brát v úvahu už texty obchodních dohod mezi ALR a jinými socialistickými státy, zejména s SSSR, NDR či PLR: angolská strana se snažila upravit dané otázky pokud možno jednotně se všemi socialistickými státy. Výsledkem bylo schválení dohody v téměř všech bodech. Nepodařilo se prosadit doložku nejvyšších dohod pro oblast obchodní plavby, neboť zde nebyly předpoklady pro rozvoj: ALR ani ČSSR nedisponovalo v podstatě žádným loďstvem. Dále se nepodařilo prosadit zbožové listiny, protože ekonomická situace ALR nedovolovala v té chvíli sestavit zbožové listiny. Obchodní dohoda byla schválena na dobu jednoho roku s možností automatického prodlužováním o jeden rok. Dohoda o vědeckotechnické spolupráci zahrnující výměnu expertů byla sjednána na tři roky s možností automatického prodlužováním o jeden rok.

Otázka vysílání čs. expertů do ALR byla projednávána už v červenci 1977 mezi oběma stranami a byl sjednán Protokol o všeobecných podmínkách vysílání čs. expertů do Angolské lidové republiky. „Protokolem byl sjednán smluvní rámec pro vysílání čs. expertů do ALR a pro zajištění potřebných podmínek pro jejich práci a pobyt. Protokol obsahuje zejména ustanovení, týkající se postupu obou stran při projednávání a konkretizování jednotlivých požadavků angolské strany

⁴ AMZV, materiály do vlády, karton č. 86, PL: 3. 2. 1977, Návrh na sjednání obchodní dohody, dohody o vědeckotechnické spolupráci a dohody o hospodářské spolupráci s Angolou, čj.: 7267/76.

na vysílání čs. expertů, výši odměn za experty, jejich kategorizaci, náležitosti při vysílání čs. expertů a jejich rodinných příslušníků: letenky, pracovní doba a režim, dovolená, zajišťování ubytování a stravování, pomoc angolské strany při obstarávání potravin, základních životních potřeb a vytváření potřebných pracovních podmínek pro experty, lékařskou a sociální péči apod. Dále způsob provádění plateb a další práva a povinnosti obou stran.“

O nabídnutý úvěr v hodnotě zhruba 20 mil. USD v rámci hospodářské dohody však angolská strana neprojevila zájem se zdůvodněním: „*MPLA-PT a angolská vláda si stanoví za cíl v programu hospodářské obnovy a rozvoje země do roku 1980 především obnovit provoz již existujících, ale až dosud nepracujících továren, provozoven a dílen. Teprve po splnění tohoto prvořadého úkolu počítá angolská strana se zahájením nových investic s prioritním zaměřením na těžební a chemický průmysl, výrobu umělých hnojiv, strojírenský průmysl, energetiku, spotřební a loděřský průmysl.*“⁵

⁵ AMZV, materiály do vlády, karton č. 95, PL: 25. 5. 1978, Zpráva o výsledcích jednání o obchodní dohodě a dohodě o vědeckotechnické spolupráci s Angolskou lidovou republikou, čj.: 013.927/78-10.

Dlouhodobá pomoc a spolupráce

I. zasedání československo-angolské smíšené komise

11. – 14. 6. 1979 se v Praze konalo I. zasedání čs.-angolské smíšené komise a řešily se zde všechny otázky čs.-angolské hospodářské spolupráce a její rozvoj do budoucna. Pro přiblížení výsledků tohoto zasedání cituji ze zprávy vypracované pro vládu, která jí byla předložena 25. 10. 1979.

„Angolská lidová republika uplatňuje socialistickou orientaci při hospodářské výstavbě státu cestou obnovy a rekonstrukce ekonomiky podle programu, schváleného na léta 1978 – 1980 na I. sjezdu MPLA-PT. ALR disponuje bohatými materiálovými zdroji průmyslových a zemědělských surovin. [...] Nemá však dostatek vlastních kvalifikovaných dělníků a odborných pracovníků, což se projevilo v dosud nevyužívání a v částečném zpusťování stávajících kapacit a tím i v poklesu objemu výroby. [...] Hlavním úkolem ALR je stabilizace vnitřní ekonomiky a zabezpečení plynulého zásobování potravinami postupně z vlastních zdrojů a tím splnění základních ekonomických a politických cílů rozvoje ALR. [...] Pomoc ze strany členských států RVHP⁶ je hlavním zdrojem pro řešení angolských problémů, přičemž rozhodujícím článkem je oblast výchovy výrobních kádrů a dalších odborníků, kteří by napomohli v historicky krátké době využít bohaté ekonomické zdroje ALR k zabezpečení vytyčených cílů. [...] V současné době působí v ALR více než 8. tis odborníků z členských států RVHP, z toho z ČSSR však pouze 45 odborníků. Bylo dohodnuto především pokračovat v poskytování čs. technické pomoci v oblasti papírenského, textilního a energetického průmyslu a prozkoumat možnosti spolupráce v kožedělném a obuvnickém a v geologii... [...] Angolská strana projevila přednostní zájem o poskytnutí pomoci ze strany ČSSR zejména v oblasti lesního hospodářství a dřevozpracujícího průmyslu a zemědělství. Přitom je zřejmé, že v souvislosti s vytvořením stabilních podmínek spolupráce bude možno v daných

⁶ Rada vzájemné hospodářské pomoci byla obchodní organizace sdružující socialistické státy sovětského bloku v letech 1949 – 1991 se sídlem v Moskvě. Prakticky se jednalo o mocenský nástroj SSSR pro ovládnutí ekonomiky svých satelitů. Členy byly: Albánie, Bulharsko, Československo, Kuba, Maďarsko, Mongolsko, NDR, Polsko, Rumunsko, SSSR, Vietnam, přidruženým státem byla Jugoslávie, řada států pak měla status „pozorovatelský stát“, mezi ně patřila např. i ALR.

*oblastech počítat s postupným rozvojem pro obě strany výhodných komerčních styků.*⁷

Angolská strana tedy projevila zájem zejména o personální pomoc. Její hospodářství, negativně poznamenané diletantským znárodněním a dalšími nešťastnými zásahy do průmyslu a zemědělství, narazilo na beznadějnou stagnaci či pokles už kvůli nekvalifikované pracovní síle. Většinu kvalifikovaného personálu v Angole tvořili Portugalci, kteří však po vyhlášení nezávislé ALR patřící bezvýhradně černošskému obyvatelstvu, jak národně-osvobozencká hnutí včetně MPLA hlásala, masově emigrovali. Řešení tak čs. strana (stejně jako ostatní členové RVHP) a angolská strana viděly právě ve vysílání odborníků do ALR, kteří zde dají do provozu továrny a podniky a vyškolí personál z místních obyvatel, aby časem byla ALR v tomto směru soběstačná.

Zpráva také upozorňuje na hrozbu v podobě kapitalistických zemí, které mají zásluh na nerostné bohatství v ALR a rády by měly rozhodující vliv na další ekonomický vývoj ALR. Skutečností je, že ALR tolerovala a neznárodnila majetek řadě západních společností. Kontrakty s těmito firmami zajišťovaly ALR většinu příjmů ze zahraničního obchodu. Státy jako Belgie, Švédsko, Japonsko, Francie, Dánsko, USA, NSR ale i Brazílie a Jugoslávie podle Zprávy také (stejně jako socialistické státy) poskytovaly ALR výhodné úvěry, rozsáhlou technickou pomoc a odborníky s motivací ovládnout angolský trh a mít tak značný vliv na budoucí rozvoj její ekonomiky.

II. zasedání československo-angolské smíšené komise

II. zasedání čs.-angolské smíšené komise proběhlo 20. – 25. 1. 1981 v Luandě. Na zasedání byl vychvalován dynamický rozvoj spolupráce mezi oběma státy a dohodnuta další personální pomoc z čs. strany v oblasti lesnictví, zpracování dřeva a pivovarnictví. Angolská strana dále projevila zájem o nákup zařízení a o pomoc při elektrifikaci venkova. Prioritním cílem do budoucna bylo také zvýšení čs. vývozu a dovozu.⁸

⁷ AMZV, materiály do vlády, karton č. 106, PL: 8. 11. 1979, Návrh dlouhodobé koncepce československé komplexní pomoci a spolupráce s Angolskou lidovou republikou se zvláštním zřetelem na oblast zemědělství, potravinářského průmyslu a lesního hospodářství, čj.: 013.518/79.

⁸ AMZV, materiály do vlády, karton č. 118, PL: 20. 8. 1981, Zpráva o průběhu a výsledcích II.

ALR na zasedání požádala zejména o úvěr 100 mil. USD (namísto již dříve čs. stranou nabídnutý úvěr 20. mil. USD). Ten měl být použit nejen na čs. investiční celky, ale také na krytí místních nákladů. Roční úroková míra měla být 2%. 12. 10. 1981 byla v Praze podepsána dohoda o poskytnutí úvěru 50 mil. USD, který měl být použit pouze na nákup čs. strojírenského zboží a nákladů na vypracování studií a projektů v souvislosti s dodávkami čs. investičních celků, dílčí čerpaná částka úvěru měla být úročena sazbou 5% ročně a úvěr bude splácen v období nepřesahující deset let.⁹ Úvěr však nebyl nakonec nikdy čerpán.

Zasedání čs. – angolské smíšené komise pro hospodářskou a vědeckotechnickou spolupráci, čj.: 106.983/81-10.

⁹ AMZV, materiály do vlády, karton č. 122, PL: 29. 4. 1982, Zpráva o výsledcích jednání o úvěrové dohodě s Angolou, čj.: 7067/82.

80. léta

Únos československých občanů

Zásadní událostí v čs. působení v ALR byl únos 66 Čechoslováků. Protivládní jednotky UNITA unesly při útoku v areálu celulózky a papírny v Alto Catumbele čs. odborníky, kteří zde pracovali, a jejich rodiny (22 mužů, 17 žen, 21 dětí). V zajetí museli absolvovat náročný pochod dlouhý 1320 kilometrů a jeden z unesených odborníků těžkým podmínkám angolské divočiny podlehl. Po přesunutí na základnu Jamba na jihu Angoly bylo koncem června 1983 propuštěno 17 žen, 21 dětí a 7 vážně nemocných mužů. Zbýlých 20 mužů strávilo v angolské buši a v zajetí ještě téměř rok, než je UNITA propustila a v červnu 1984 konečně i oni dorazili zpět do ČSSR.

Tato událost byla pro ČSSR velmi komplikovaná a zásadně ovlivnila další vývoj čs.-angolských vztahů. ČSSR zjistila, jak obtížné může být řešení takové situace, která samozřejmě nadále kvůli občanské válce v ALR expertům hrozí. Zejména ale ztratila důvěru ve vládu ALR, která nebyla schopna a ne příliš ochotna se pokusit vyjednávat nebo pomoci v roli prostředníka ve vyjednávání s představiteli UNITA. Čs. strana nakonec musela velmi obtížně vyjednat propuštění přímo s vedením UNITA sama. Po této události se čs.-angolské vztahy v podstatě omezily pouze na formální styky.¹⁰

Ztráta iluzí

V lednu 1984, ještě v době zajetí 20 zbylých Čechoslováků, se konalo 109. zasedání Výkonného výboru RVHP, kde bylo přijato usnesení ukládající členským státům RVHP poskytnout ALR „dodatečnou pomoc“. K tomu byla 21. 6. 1984 předložena vládě ČSSR zpráva, ve které je jednak zmíněno, že ALR patří mezi země přednostního zájmu, ale na druhou stranu už také obsahuje výčet negativních prvků ve vztahu k ALR: *„Nejsložitějším problémem čs.-angolské spolupráce zůstává v současné době zajištění návratnosti čs. pohledávek. [...] V březnu 1982 v Luandě*

¹⁰ Klíma, J: Angola. Klíma, J: Dějiny Angoly. Sieber, K. a Zidek, P.: Československo a subsaharská Afrika v letech 1948-1989.

předal ministr financí splátkový kalendář ALR čs. pohledávek. Čs. aktivita měla být uhrazena během roku 1982. Přes řadu urgencí na nejvyšších angolských místech se nepodařilo docílit, aby angolská strana daný závazek splnila. [...] Celkové čs. pohledávky vůči ALR dosáhly k 31. 12. 1983 hodnoty 330 mil. Kčs. [...] Obdobné problémy se splácením pohledávek mají i ostatní socialistické státy. Pohledávky soc. států vůči Angole činily ke konci roku 1983 420 mil. USD [6,8 miliard Kč], tj. 91% všech angolských splatných závazků. Nutno přitom upozornit, že podíl soc. států na angolském zahraničním obchodě má sestupnou tendenci. V roce 1982 dosáhl 12% oproti 16% v roce 1980. Pokles čs. vývozu zpráva zdůvodnila takto: “Prudký pokles čs. vývozu v posledních dvou letech je zapříčiněn značnými ekonomickými riziky pro čs. vývozce. Angolská strana nerealizuje platby za dodané zboží a dle získaných informací není naděje na podstatné zlepšení. Čs. dovozy jsou omezovány jednak sortimentem a kvalitou zboží a hlavně vysokou cenovou úrovní. Například u kávy, o jejíž dovoz má ČSSR zájem, jsou ceny cca o 100% vyšší než je možno dosáhnout u konkurence.”

I přes tyto nepříznivé faktory se vláda rozhodla poskytnout tzv. dodatečnou pomoc, avšak už zcela realisticky a bez iluzí: „Pokud jde o ČSSR, z ekonomického hlediska je poskytnutí dodatečné pomoci ALR neúnosné, neboť by představovalo další ekonomické ztráty. Z tohoto důvodu je případnou další pomoc nutno považovat jako politické řešení. V oblasti ekonomické spolupráce je možné poskytnout dodatečnou pomoc v tom smyslu, že se prodlouží kontraktní lhůta Úvěrové dohody z 12. 10. 1981 o 1 rok, tj. do 31. 12. 1985.“¹¹ Jak už bylo zmíněno, ALR tento úvěr vůbec nezačala čerpat.

Čs.-angolské obchodní styky byly velmi zredukovány. V roce 1987 byl součet čs. vývozu a dovozu pouhých 2,5 mil. USD, např. v „nejpodařenějším“ roce 1981 to bylo 26,6 mil. USD. Angolský prezident Eduardo dos Santos sice během návštěvy v ČSSR na podzim 1988 sliboval, že vláda ALR udělá vše pro vytvoření lepších podmínek pro čs.-angolskou spolupráci, ale jednalo se spíše o další výkřik do tmy

¹¹ AMZV, materiály do vlády, karton č. 134, PL: 21. 6. 1984, Dodatečná pomoc Angolské lidové republice, čj.: 100.585/84-10.

ze strany ALR.¹² Tímto končí hospodářská spolupráce ČSSR a ALR v letech 1975 – 1989.

¹² Sieber, K. a Zídek, P. (2007): Československo a subsaharská Afrika v letech 1948-1989.

Závěr

První popud pro intervenci do tak vzdálené země na jihozápadě afrického kontinentu byl bezesporu politický. Řídil ji SSSR už od roku 1961, kdy propukla národně-osvobozenická válka proti portugalské nadvládě. Po vyhlášení nezávislosti v roce 1975 nastoupila také ekonomická rovina, která byla z velké části řízena organizací RVHP – prodlouženou rukou SSSR. Z ekonomického hlediska se nejednalo o tak nesmyslnou intervenci: ekonomický potenciál (zejména v podobě nerostného bohatství) Angola měla a má. To dosvědčuje jednak přítomnost řady západních firem, které v ALR rozhodně ze soudružské solidarity nepobývaly, a jednak snaha kapitalistických států o proniknutí na angolský trh, mj. i poskytováním výhodných úvěrů a technické pomoci v podobě odborníků, tak jak to dělaly socialistické státy.

ALR se v roce 1978 stala nejvýznamnějším partnerem ČSSR v subsaharské Africe, ale obchod byl naprosto jednosměrný: ČSSR do ALR vyvážela zejména nákladní automobily, traktory, slad, školní potřeby, obuv, textilie, léčiva a další komodity. Čs. dovoz tvořila hlavně káva. Fenomémem hospodářské spolupráce byla personální pomoc formou čs. odborníků vysílaných do ALR. Ti v ALR zprovoznili např. továrnu na výrobu zápalek, textilky, pivovary, celulózky a papírny, v ALR pracovalo také několik lékařů, veterinárních lékařů, odborníků v dřevařském a lesním hospodářství, opravářů nákladních aut a traktorů. Z řad socialistických států měly s ALR největší obchodní styky SSSR a NDR, co se týče vysílání odborníků do ALR, zde byla velmi významná také Kuba. Nepříznivá vojensko-politická situace a neodbornost vládní strany MPLA-PT (nejen v oblasti hospodářství) však nedovolily čs.-angolským hospodářským vztahům ve větším rozvoji a v polovině 80. let se vzájemná spolupráce zredukovala pouze na formální styky.

Zkratky

- ALR** – Angolská lidová republika
- AMZV** – Archiv Ministerstva zahraničních věcí
- CIA** – Central Intelligence Agency (Ústřední zpravodajská služba)
- ČR** – Česká republika
- Čs, čs.** - Československo, československá
- ČSSR** – Československá socialistická republika
- FNLA** – Frente Nacional de Libertação de Angola (Národní fronta pro osvobození Angoly)
- KGB** – Komitēt gosudartvennoj bezopasnosti (Výbor státní bezpečnosti)
- KSČ** – Komunistická strana Československa
- MPLA** – Movimento Popular de Libertação de Angola (Lidové hnutí za osvobození Angoly)
- MPLA-PT** – Movimento Popular de Libertação de Angola – Partido de Trabalho (Lidové hnutí za osvobození Angoly – strana práce)
- MZV** – Ministerstvo zahraničních věcí
- NDR** – Německá demokratická republika
- NSR** – Německá spolková republika
- PLR** – Polská lidová republika
- RVHP** – Rada vzájemné hospodářské pomoci
- SSSR** – Svaz sovětských socialistických republik
- UNITA** – União Nacional para la Independência Total de Angola (Národní svaz za úplnou nezávislost Angoly)
- USA** – United States of America
- USD** – United States Dollar
- ZÚ** – Zastupitelský úřad

Bibliografie

Klíma, J (2003): Angola. Libri, Praha.

Klíma, J. (2008): Dějiny Angoly. Nakladatelství Lidové noviny, Praha.

Klíma, J. (2001): Poslední koloniální válka. Libri, Praha.

Nálevka, V. (2004): Čas soumraku. Triton, Praha.

Nálevka, V. (2003): Studená válka. Triton, Praha.

Nálevka, V. (2000): Světová politika ve 20. století. Skřivan, Praha.

Sieber, K. a Zídek, P. (2007): Československo a subsaharská Afrika v letech
1948-1989. Ústav mezinárodních vztahů, Praha.

Archiv Ministerstva zahraničních věcí Česká republiky, materiály do vlády,
karton č. 83, 86, 95, 106, 118, 122, 125, 130, 134.

Příloha

Mapa Afriky

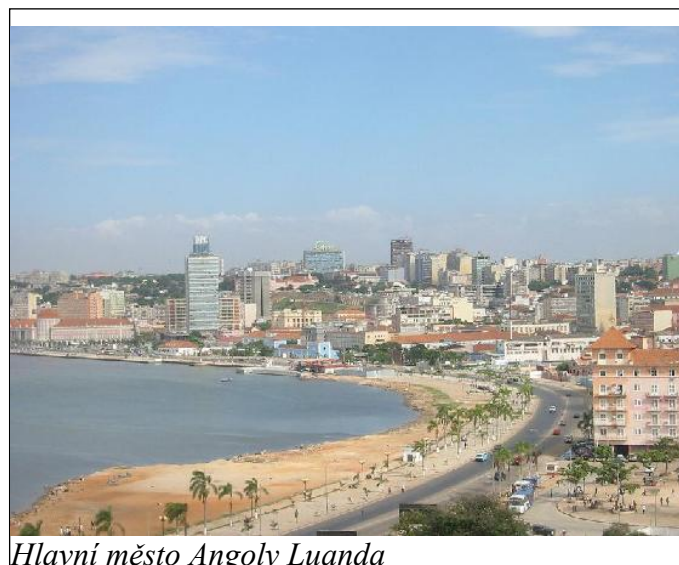
Mapa Angoly

Vlajka Angoly

Vlajka MPLA

Hlavní město Angoly Luanda